

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

A Study of Factors Influencing the Export of Durians from Thailand to the People's
Republic of China

ชนิญา ช่วยนะ (Chanida Chuayna)* อติ ไทยานันท์ (Ati thaiyanan)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ประเภทอนุกรมเวลา (secondary data) ระหว่างปี พ.ศ. 2541- พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลา 18 ปี เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลอง ด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least squares--OLS) จากการใช้โปรแกรม Eviews ผลการศึกษาพบว่า ราคาส่งออกทุเรียนสดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ในทิศทางตรงกันข้าม ผลัดกันที่มวลรวมในสาธารณรัฐประชาชนจีน และมาตรฐานสินค้าและอาหารเกษตรแห่งชาติ: ทุเรียน ส่งผลต่อปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีนในทิศทางเดียวกัน

ABSTRACT

In this thesis, the researcher studies factors influencing the export of durians from the Kingdom of Thailand (Thailand) to the People's Republic of China (PRC; hereafter "China").

Germane time series secondary data from the period between 1998 and 2016—a total of 18 years—were analyzed. The analysis was carried out in order to determine the coefficient of the simple regression model constructed by the researcher through applications of the ordinary least squares (OLS) method. The analysis was conducted by means of utilizing the Econometric (Eviews) computer software statistical package.

Findings are as follows:

The export price of durians shipped to China inversely affected the quantity of durian exports from Thailand to China. China's gross domestic product and agricultural commodity and food standards for durians affected the quantity of durians exported from Thailand to China in the same direction, thereby showing a strong positive relationship.

คำสำคัญ: การส่งออก ทุเรียนสด สาธารณรัฐประชาชนจีน

Keywords: Export, Durian, China

* นักศึกษา หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการบริหารความเสี่ยง คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

ทุเรียนเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานให้กับเกษตรกร ผู้ผลิตและผู้ส่งออกด้วยมูลค่ามหาศาล เนื่องจากเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมในการบริโภคสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีศักยภาพทางการตลาด ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกทุเรียนรายใหญ่ของโลก ตลาดหลักที่สำคัญของประเทศไทยคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งส่งออกในรูปแบบทุเรียนสดมากกว่าร้อยละ 90 ของการส่งออกทั้งหมด (สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2561, 2561) โดยปริมาณการส่งออกทุเรียนสด จากประเทศไทยไปยังต่างประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2560 พิจารณาจากปริมาณการส่งออกไปยังต่างประเทศ 4 ประเทศ พบว่า ประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศเวียดนามมากถึงร้อยละ 52.56 ซึ่งเป็นการเติบโตของปริมาณการส่งออกไปยังประเทศเวียดนามอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นการเพิ่มปริมาณอย่างก้าวกระโดด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากสิทธิพิเศษทางภาษีทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องส่งออกทุเรียนสดผ่านไปยังประเทศเวียดนามเพื่อส่งออกไปตลาดจีน ขณะที่ปีที่ผ่านมาประเทศไทยส่งออกไปยังประเทศจีน ร้อยละ 39.12 และส่งออกไปประเทศเวียดนามร้อยละ 21.07 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของการส่งออกในปี พ.ศ. 2559 จะเห็นว่าประเทศจีนยังคงเป็นตลาดหลักในการส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทย สำหรับเส้นทางการส่งออกทุเรียนไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนแยกตามเขตการดูแลศุลกากรจีน พบว่าในปี พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2560 มีการนำเข้าทุเรียนสดผ่านเขตดูแลของศุลกากรเซินเจิ้นมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 80.67 ของปริมาณการนำเข้าทุเรียนสดของจีน รองลงมาคือ เขตการดูแลของศุลกากรหนานหนิง (สถานการณ์ผลไม้ไทยในตลาดจีน ปี 2560 และแนวโน้ม, 2561) ในปี พ.ศ. 2560 สาธารณรัฐประชาชนจีนมีมูลค่าการนำเข้าทุเรียนสดประมาณ 7,348.14 ล้านบาท เนื่องจากผู้บริโภคชาวจีนนิยมบริโภคทุเรียนสดเพิ่มสูงขึ้น จากการเปิดเสรีการค้าผักและผลไม้ระหว่างไทยจีน โดยการลดภาษีนำเข้าผลไม้ตามข้อตกลงเหล็กร้อยละศูนย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ทำให้ตลาดสินค้าผักและผลไม้สามารถขยายตัวเพิ่มขึ้น และในปัจจุบันประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าของไทย เช่น ประเทศมาเลเซีย ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียมีความพยายามที่จะขอเปิดตลาดทุเรียนสดกับประเทศจีน โดยใช้ช่องทางการนำเข้าและด่านตรวจพืชในจีนเช่นเดียวกับประเทศไทย ประเทศเวียดนามมีพันธุ์ทุเรียนพื้นบ้านเหมือนกับประเทศไทย มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก และมีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก (กรมศุลกากร, 2561) จากข้อมูลดังกล่าวจึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สำคัญต่อการส่งออก

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองจากสมการถดถอยเชิงซ้อน ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) โดยใช้โปรแกรม Eviews เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2541 - พ.ศ. 2559 ด้วยการสร้างแบบจำลองเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้ข้อมูลรายปี ระหว่างปี พ.ศ. 2541 - พ.ศ. 2559 รวม 18 ปี ซึ่งแบบจำลอง มีดังนี้

$$Q_d = \beta_1 + \beta_2 P_d + \beta_3 GDP_c + \beta_4 EX_c + \beta_5 D1 + \beta_6 D2$$

กำหนดให้

- Q_d หมายถึง ปริมาณการส่งออกทุเรียนสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (หน่วย: ตัน)
 P_d หมายถึง ราคาส่งออกทุเรียนสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (หน่วย: บาทต่อกิโลกรัม)
 GDP_c หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาธารณรัฐประชาชนจีน (หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ)
 EX_c หมายถึง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (หน่วย: บาทต่อหยวน)
 $D1$ หมายถึง ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน ปี พ.ศ. 2546
     0 แทนปี พ.ศ. ที่ไม่มีการทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน
     1 แทนปี พ.ศ. ที่มีการทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน
 $D2$ หมายถึง มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: ทุเรียน
     0 แทน

ปี พ.ศ. ที่มีการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: ทุเรียน (ฉบับเดิม)

1 แทนปี พ.ศ. ที่มีการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: ทุเรียน (ฉบับใหม่)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบบจำลองที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม ได้แก่ ปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทย ไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ราคาส่งออกทุเรียนสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (P_d) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาธารณรัฐประชาชนจีน (GDP_c) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX_c) การทำความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน ($D1$) และมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: ทุเรียน ($D2$) สามารถแสดงสมการได้ ดังนี้

$$Q_d = 106,065 - 1,638.00P_d + 20.62GDP_c - 19033.65EX_c + 30,168.04D1 + 39,959.89D2$$

(-3.83)***   (5.49)***   (-1.16)   (1.59)   (3.37)**

R-squared (R)² = 0.9676

Adjusted R-squared = 0.9551

F statistic = 77.6938

Durbin-Watson (D.W.) = 1.8526

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง ค่า t statistic ของสัมประสิทธิ์

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการตรวจสอบค่านัยสำคัญทางสถิติพบว่า

ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาการส่งออกทุเรียนสดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน (P_d) มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน (Q_d) ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ มีค่าคงที่ กล่าวคือ ถ้าราคาส่งออก

ทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้น 1 บาทต่อกิโลกรัม จะทำให้ปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีนลดลง 1,638.00 ตัน

ค่าสัมประสิทธิ์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาธารณรัฐประชาชนจีน (GDP) มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ กล่าวคือ ถ้าผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้น 1 ดอลลาร์สหรัฐ จะทำให้ปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 20.62 ตัน

มาตรฐานสินค้าและอาหารเกษตรแห่งชาติ: ทุเรียน (D2) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกทุเรียนสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน (Q_d) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ กล่าวคือ เมื่อมีการใช้มาตรฐานสินค้าและอาหารเกษตรแห่งชาติ: ทุเรียน (D2) จะทำให้ปริมาณการส่งออกทุเรียนสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้น 39,959.89 ตัน ดังนั้นการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเป็นนโยบายที่มีประโยชน์ต่อการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังประเทศจีน

ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนและอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อหยวนไม่มีนัยสำคัญต่อปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลกระทบและเป็นตัวกำหนดปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปสาธารณรัฐประชาชนจีน คือราคาส่งออกทุเรียนสดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน (P_d) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุทัยวรรณ (2550) ได้ทำการศึกษารื่อง การส่งออกลำไยสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน และของปกรณ และคณะ (2553) ซึ่งทำการศึกษารื่อง การวิเคราะห์การส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน ผลิตภัณฑ์มวลรวมในสาธารณรัฐประชาชนจีน (GDP) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศิธร สว่างวงศ์ ที่ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกยางพาราของประเทศไทยไปสู่ประเทศจีน และมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: ทุเรียน (D2) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุทัยวรรณ (2550) ที่ได้ทำการศึกษารื่อง การส่งออกลำไยสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ เมื่อราคาส่งออกทุเรียนสดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนปรับตัวสูงขึ้น จะทำให้ปริมาณการส่งออกทุเรียนสดของไทยลดลง หากราคาทุเรียนปรับตัวสูงขึ้นอีก อาจทำให้รายได้เข้าสู่ประเทศลดลงได้ ถึงแม้ผลของการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: ทุเรียน จะทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนนำเข้าทุเรียนจากประเทศไทย มากขึ้นก็ตาม แต่การแข่งขันจากประเทศคู่แข่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผู้ผลิตภายในประเทศควรคำนึงถึงและควรมุ่งพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทุเรียนให้มีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์ และโดดเด่นมากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อดิ ไทยานันท์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล คอนขวา ที่เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา คำแนะนำในประเด็นต่างๆ ตลอดจนการตรวจ ปรับปรุง และแก้ไข ในการทำวิจัยให้สำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฝ่ายการเกษตรประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว, สถานการณ์ผลไม้ไทย ในตลาดจีนปี 2560 และแนวโน้ม [ออนไลน์] 2561 [อ้างเมื่อ 1 ตุลาคม 2561]. จาก <https://www.opsmoac.go.th/guangzhou-news-files-402791791425>.

กรมศุลกากร. ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย [ออนไลน์] 2561 [อ้างเมื่อ 15 มกราคม 2561]. จาก <http://www.customs.go.th>.

ปกรณั ตาลสุข, อภิชาติ ตะคุณเพชรย์. การวิเคราะห์การส่งออกมันเส้นของประเทศไทยไปยังประเทศจีน. ว. ศรีนครินทร์
วิโรฒวิจัยและพัฒนา 2553; 2(1): 109-115.

ศศิธร สว่างวงศ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกยางพาราของประเทศไทยไปสู่ประเทศจีน [วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2558.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2561. กรุงเทพมหานคร; 2561.

อุทัยวรรณ พูลทรัพย์. การส่งออกลำไยสดไปสาธารณรัฐประชาชนจีน [วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์]. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2550